

for det, som ikke er en Forseelse. Efter dette vil man nu altsaa kun kunne ramme de Tilfælde, hvor det fremtræder i en saadan Form, at man virkelig kan sige, her er en Forseelse, forsaavidt som vi alle staa paa det Standpunkt, at Staten i dette Tilfælde ogsaa har sine Rettigheder ved Siden af Forældrenes Frihed og Ret. Ligesom altsaa det første Ufsnit søger at bestemme Forældrenes og Statens Forhold til hinanden, søger det andet Ufsnit at bestemme den offentlige Børneskoles Forhold til Staten, det vil altsaa sige Kommunalbestyrelsens Forhold til Staten i Henseende til Skolevesenet; og her have vi troet, at det var rigtigt, at lægge samme Maalestof til Grund. Man siger til Kommunalbestyrelsen: De og de almindelige Forbringere stille vi til Eder med Hensyn til Eders Skolevesen; opfylde I dem, saa give vi Eder isvrigt den størst mulige Frihed med Hensyn til Maaden og Midlerne, og kunne I gaa ud over det, der strengt kræves, tilbyde vi Opmuntring paa flere Maader, ogsaa direkte Pengehjælp. Det er altsaa en Ordning, der gjør det muligt, at de Forbringere, der stilles til Forældrene, kunne tilfredsstilles ogsaa gennem de offentlige Børneskoler, hvor anden Hjælp ikke er tilstede. Kommunalbestyrelsen har den Pligt at holde en saadan Børneskole ogsaa i Hensyn til Grundlovens Bestemmelser, og hvad der ligger udover det, der er fastsat som et Minimum med Hensyn til Skolens Indretning og Maalet for dens Undervisning saavel som i mange Henseender med Hensyn til Maalet og Midlerne er forbeholdt den kommunale Selvstyrelse og hensillet til den at virke for gennem virkelige Pengeopmuntringer fra Skolens Side. Det tredje Ufsnit bestemmer Forholdet med Hensyn til de private Børneskoler, der i Byerne i Reglen kaldes private Skoler og paa Landet særlig før Navnet Friskoler. Man har her søgt at hæve, at den Frihed, som Friskolen eller den private Skole har, skulde bevares, og at man indenfor visse bestemte Grænser skulde give Opmuntringer. I dette Punkt er der navnlig med Hensyn til Formen for Hjælpen og dens Størrelse noget forskjellig Anskuelse mellem Forslagsstillerne, navnlig mellem det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds og os andre. Altsaa, ved Siden af Frihedens Bevarelse har man søgt at støtte og opmuntre den frie Skoles Virksomhed ved at give den en lovbestemt Ret til en vis Pengeunderstøttelse fra Kommunens Side og tillige give velkjente Lærere i den frie Skole Afgang til Fordele i Retning af de Fordele, der ere forbundne med Stillingen ved de offentlige Skoler. Det fjerde Ufsnit angaar Lærernes Lønningss- og Embedsforhold. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa de noget udviklede Bestemmelser, der her omhandles. Der er Spørgsmaal om fast Ansættelse og Konstitution og om den Frihed, Kommunalbestyrelsen maa

have til at tage Medhjælp; der er givet Grundtræk for Lønningssforholdene og talt om, hvilken Frihed man maatte have derudover, saavel som om Raldelsen og deslige. Dette kan indskrænkes og udvides, eftersom man vil have Mere eller Mindre ind derunder. Man har troet at burde give visse Grundbestemmelser i denne Retning, udover hvilke Kommunalbestyrelsen maatte have den fornødne Frihed. Det femte Ufsnit handler om Tilsynet, og man er her, naturligvis paa en noget forskjellig Maade, gaaet ind paa Skoleinspektørinstitutionen og Ophævelsen af det hidtilværende Tilsyn, dog saaledes bestemt, at Skoleinspektørerne ikke faae nogen afgjørende, men kun en veilevende og raadgivende Stemme. Afgjørelsen kommer indenfor Lovens Bestemmelser til at hvile paa de sædvanlige Autoriteter, Skoleraad, Skoledirektion og Minister, forsaavidt Afgjørelsen skal ske udenfor selve Kommunalbestyrelsen. Her skal jeg gjøre den Bemærkning angaaende Tilsynet, at vi to første Forslagsstillere tillode os i vor Betænkning isjor at henvi, om man ikke kunde lade sig nøie med det halve Antal Inspektører og endda faae Diemebet fyldestgjort, saaledes at man altsaa fik en Inspektør for hver to Skoleraadskredse. Jeg tror, at, naar der er dygtige Mænd, der først ved Udfoldelse af nogen Flid have skaffet sig fuldstændigt Kjenndskab til Skolevesenet i de to Amtsraadskredse, kjende Lærerne der og lærte ny Lærere at kjende, kunde de magte dette Hverv gennem to Skoleraadskredse. Det vilde dels give nogen Besparelse og dels gjøre det muligt at lønne og honorere disse Pladser saaledes, at man var endnu sikkrere paa at faae i Episen virkelig overlegne pædagogiske Kræfter, hvilket man ikke kan vente med de Honorarer, der ere antydede her, sjøndt det jo ikke altid er Tilfældet, at Dygtighed kan maales med det Honorar, man kommer til at give. Men der er ogsaa den Omstændighed derved, at man mulig lettere vilde kunne faae disse Pladser egentlig godt besatte; thi det skal maasse vise sig, at det ikke bliver en saalet Sag at tage 20 Mænd ud, der ønske at gaa ind i en saadan Virksomhed og ere fuldt skiftede dertil strax ved Lovens Straftræden. Ufsnit 6 handler om Statens Forpligtelse overfor Skolefondene. Jeg vil indbringe, at ligesom i sin Tid Regjeringens og Andres Forslag vil ogsaa dette gjøre Krav paa Statskassens Bistand; men naar man ellers kan enes om de Former, under hvilke man vil søge at have Almueundervisningen hertilands, og dernæst ligeledes bliver enig om, paa hvilken Maade Statskassen skulde træde til for at fremme Forholdet, tror jeg ikke, der vil blive nogen Uenighed mellem os om, at det er en Sag — der, jeg tør næsten sige fremfor nogen — fortjener en saadan Understøttelse. — Jeg skal med disse Bemærkninger om Forslaget anbefale det til Thingets Velvilje. Forslagsstillerne ere ikke blinde for, at det er en Opgave, som man maa anse det for i høi Grad sandsynligt, jeg vil ikke